

Nr 587.

Av herrar **Edström** och **Nilsson** i Svalöv, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 203, med förslag till lag om fortsatt tillämpning i viss del av lagen den 23 april 1948 (nr 175) med särskilda bestämmelser om dispositionen av aktiebolags vinstmedel m. m.*

I proposition nr 203 föreslås höjning av den enligt 2 § lagen den 23 april 1948 (nr 175) medgivna utdelningen från 5 % till 6 % av aktiekapitalet.

I motiveringen för sitt förslag framhåller departementschefen, att en dylik uppmjukning av lagbestämmelserna icke öppnar större möjligheter för de bolag, vilkas aktier äro börsnoterade, att öka sin utdelning. I fråga om nybildade bolag anser han emellertid att en dylik uppmjukning av lagbestämmelserna — åtminstone i viss utsträckning — skulle kunna eliminera de nackdelar, som lagstiftningen medför. Det torde nämligen vara befogat att räkna med att den föreslagna ändringen skall i sin mån bidra till att öka tillgången på det för igångsättande av nya företag erforderliga riskvilliga kapitalet.

Denna stimulans till riskvilliga placeringar blir emellertid enligt propositionen uteslutande förbehållen nybildade bolag. Ett redan bestående företag, som för utvidgning av tidigare bedriven verksamhet eller igångsättande av nya verksamhetsgrenar ökar kapitalet genom nyteckning, får däremot alltså jämligt 1 § sista stycket nämnda lag höja vinstutdelningen med allenast 5 % å det belopp, som tillförts bolaget på grund av aktieteckningen. Sistnämnda lagrum skall nämligen enligt vad i propositionen föreslås lämnas oförändrat.

Detta kan leda till egendomliga och med lagstiftningens syfte icke örensstämmande resultat. Om exempelvis ett bolag, vars verksamhet under en följd av år möjliggjort utdelning med 10 % av aktiekapitalet, utexperimenterat en uppfinning inom ett nytt verksamhetsområde och kommit till det resultatet, att uppfinningen kan kommersiellt utnyttjas, samt ökar aktiekapitalet i avsikt att igångsätta denna nya verksamhet i sådan omfattning, att den kan bli affärsmässigt lönande, får bolaget endast höja utdelningen med ett belopp, motsvarande 5 % å detta nytecknade kapital. Om i stället ett nytt bolag bildas för bedrivande av den nya tillverkningen, får detta nybildade bolag däremot utdela 6 % å det nytecknade beloppet. Visserligen får det ovanberörda äldre bolaget efter nyteckningen utdela 6 % på hela sitt aktiekapital — därest icke jämligt bestämmelserna i 1 § första och andra styckena högre vinstutdelning är medgiven — men resultatet av de före-

slagna bestämmelserna blir likväl, att en större del av vinsten, motsvarande en procent av det kapital som tecknats för investering i den nya verksamhetsgrenen, får utdelas från de båda verksamhetsgrenarna, om ett nytt bolag bildas för den nya tillverkningen.

Syftet med den föreslagna höjningen från 5 % till 6 % är som ovan påpekats att i någon mån öka tillgången på riskvilligt kapital. Det är ur allmän synpunkt angeläget, att en lättnad i kapitalförsörjningen beredes icke blott nybildade bolag utan även redan bestående. Några sakliga skäl torde icke kunna åberopas till stöd för att i detta avseende ställa redan existerande bolag i sämre ställning än nybildade. Härtill kommer att, såsom av det ovan anförda torde framgå, de föreslagna bestämmelserna kunna föranleda, att den ur affärsmässiga synpunkter lämpligaste organisationsformen icke kommer till användning utan att företaget med hänsyn till ökade vinstutdelningsmöjligheter uppdelas i två formellt fristående bolag.

Undertecknade hävda, att giltighetstiden för lagen av den 23 april 1948 (nr 175) med särskilda bestämmelser om dispositionen av aktiebolags vinstmedel icke bör förlängas efter årsskiftet 1950/51. Det synes oss uppenbart, att denna lag så intimt hör samman med den stabiliseringspolitik, vars mest kända och observerade ingrediens är överenskommelserna om lönestopp, att den bör upphöra att gälla samtidigt med lönestoppsöverenskommelserna. Lagens giltighetstid utsträcktes vid 1949 års riksdag endast därför att det ansågs »erforderligt att även utdelningsstoppet» skulle »bevaras» för »genomförande av inkomstbegränsningarna och för bibehållande av lönestoppet». Av detta skäl godtogo första lagutskottet och riksdagen en reglering, om vars vådliga verkningar på produktivitet och företagsamhet enighet förelåg.

Skulle emellertid riksdagens majoritet av skäl vi icke känna trots allt med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 203 besluta förlänga lagen av den 23 april 1948 om utdelningsbegränsning böra i propositionen föreslagna uppjukningar konsekvent genomföras.

Den enligt 1 § tredje stycket medgivna höjningen av vinstutdelningen vid ökning av aktiekapitalet bör alltså bestämmas till 6 % å det belopp, som tillförts bolaget på grund av aktieteckningen. En dylik justering kan uppenbarligen icke medföra sådana verkningar å den totala utdelningen från aktiebolagen, att den i någon mån kan befaras äventyra syftet med lagstiftningen. I konsekvens med den sålunda föreslagna ändringen torde samma procentsats böra tillämpas vid den minskning av högsta medgivna vinstutdelning, som enligt samma författningsrum i vissa fall föreskrives vid nedsättning av aktiekapital.

Under åberopande av vad vi ovan anført hemställa vi,

att riksdagen måtte ifall den biträder i Kungl. Maj:ts proposition nr 203 framställt förslag till lag om fortsatt tillämp-

ning i viss del av lagen den 23 april 1948 (nr 175) besluta att lagen i fråga skall erhålla följande lydelse:

»Härigenom förordnas, — — — 1951; dock att beträffande sistnämnda räkenskapsår, i stället för vad i 1 § tredje stycket samt 2 § första stycket nyssnämnda lag är stadgat, skall gälla, *dels* att vid sådan ökning av aktiekapitalet som avses i förstnämnda lagrum det belopp, varmed den jämlikt 1 § första och andra styckena tillåtna vinstutdelningen må höjas, skall motsvara sex procent av vad som tillförts bolaget på grund av aktieteckningen, *dels* att vid sådan nedsättning av aktiekapitalet, som i 1 § tredje stycket avses, den däri föreskrivna minskningen av tillåten vinstutdelning skall utgöra högst sex procent av det belopp varmed nedsättningen skett, *dels* ock att vinstutdelningen utan hinder av bestämmelserna i 1 § må uppgå till sex procent av aktiekapitalet.

Stockholm den 25 april 1950.

Walter Edström.

Eric Nilsson,

Svalöv.
